

بررسی آراء و اندیشه‌های فقهی امام خمینی پیرامون هنر اسلامی

مریم دادمندیان^۱، رضا عباسپور^۲*

۱. کارشناس ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه آزاد اسلامی گناباد

۲. استادیار و عضو هیات علمی، دانشگاه آزاد اسلامی گناباد (نویسنده مسئول)

M_dadmandian@yahoo.com

چکیده

امروزه مقوله هنر، از مقولاتی است که با نظام حساسیت‌ها، تمایلات مردم و اجتماع رابطه کاملاً محسوسی را ایفا کرده و در حقیقت جهت‌دهی فرهنگی در بسیاری از ابعاد معیشت فردی و اجتماعی آنان، ناشی از القاءات مقوله‌ی هنر می‌باشد. هنر اسلامی نیز یکی از چشمگیرترین و درخشان‌ترین جریان‌های تاریخ هنر است که توجه بسیاری از پژوهشگران و نظریه پردازان فرهنگ و هنر را به خود جلب کرده است. بررسی‌های بعمل آمده حاکی از آنست که امام خمینی معتقدند که نه تنها میان اسلام و هنر تعارضی نیست که اسلام منهای هنر و زیبایی، اسلام ناقص است. این دیدگاه با نظریات استاد مطهری همخوانی دارد. همچنین ایشان نگاه متحجرانه به مقولات و پدیده‌های هنری ندارند که بطور کلی آنها را رد و تعطیل نمایند بلکه با توجه به دخالت و عنصر زمان و مکان، مقتضیات و مصالح استفاده از این دو وسیله را برای تبلیغ دین بسیار مؤثر می‌دانند اما شرط اساسی این نقش مؤثر را، مطابقت با اصول اعتقادی دینی و اخلاقیات انسانی قرار می‌دهند. روش این پژوهش به صورت توصیفی، تحلیلی و مقایسه‌ای می‌باشد. گردآوری مطالب به صورت کتابخانه‌ای بوده است و اطلاعات مورد نیاز از طریق فیش‌برداری گردآوری شده است.

واژگان کلیدی: امام خمینی، هنر، هنر اسلامی

۱- مقدمه

هنر به عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی ظهور و بروز فرهنگ‌ها و تمدن‌ها، جایگاه ویژه‌ای در تعاملات زیستی و فرهنگی انسان‌ها داشته است و نقش محوری در پیشرفت و تعالی یا انحطاط و انحراف جوامع ایفا کرده است. در این میان دین به عنوان اصیل‌ترین و پرنفوذترین منبع فکری و معنوی، با بیان و بسط آموزه‌ها، تعالیم، آیین‌ها و مناسک خود، بیشترین تاثیر را بر فرهنگ و هنر جوامع برجای گذاشته است. با ظهور اسلام، تمدن جدیدی شکل گرفت و فرهنگ اسلامی در جوامعی که کلام وحی در آن‌ها طنین انداز شد، به سرعت گسترش یافت. این تحول در عرصه هنر نیز ظاهر شد و آثار هنری جدیدی خلق شد که به دلیل تمایز چشمگیر خود با دیگر آثار هنری، هنر اسلامی نام گرفت. بی تردید پدیده شگفت‌انگیز و اعجاب‌آور انقلاب اسلامی ایران به عنوان اعجاز بزرگ قرآن و عترت در قرن بیستم، تحولات و دگرگونی‌هایی در عرصه حیات فردی و شئون زندگی اجتماعی ملت ایران و دیگر ملت‌های دنیا پدید آورد و تغییرات عمیقی در انواع رشته‌های علوم و معارف بشری به دنبال داشت که یکی از آنها تحول جوهری هنر و انقلاب ماهیت آن، و ولادت هنر اسلامی در آغوش انقلاب اسلامی است. از